

Täysistunto

Torstai 15.5.2025 klo 16.00—20.44

7. Lakialoite kauppakamarilaiksi ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lakialoite LA 44/2024 vp Niina Malm sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, edustaja Malm.

Keskustelu

19.40 **Niina Malm sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme nyt lakialoitetta Keskuskauppakamarin aseman täsmentämisestä. Tämän lakialoitteen tarve lähtee Keskuskauppakamarin muuttuneesta julkisesta roolista.

Keskuskauppakamarin historia ulottuu vuoteen 1918, ja sillä on alueellisten kauppaka-
marien rinnalla ollut merkittävä rooli maamme elinkeinoelämän kehittämisessä. Viime vuosina Keskuskauppakamarista on kuitenkin tullut yhteen eduskuntapuolueeseen asso-
sioituva puoluepoliittinen toimija, jonkinlaisen lobbausorganisaation ja puolueen ajatuspa-
jan välimuoto, jonka toimitusjohtaja ohjeistaa päättäjiä kiihkeillä yöllisillä tviittiketjuilla. Keskuskauppakamari myös käyttää valtaa ja jakaa vaalirahoitusta ja kiertää julkisoikeu-
dellista yhteisöä koskevaa vaalirahoituskieltoa kiertämällä rahat välikäden kautta.

Arvoisa puhemies! Keskuskauppakamarilain mukaan Keskuskauppakamari on Suomen alueellisten kauppakamareiden yhteistyöelin. Lain nojalla Keskuskauppakamari myös ke-
hittää koko maassa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja myöntää Suomen elinkeino-
elämän tunnustuksena ansiomerkkejä. Keskuskauppakamarille on myös säädetty julkisoie-
keudellisia tehtäviä liittyen lunastuslautakuntien, välittäjäkoelautakunnan sekä kiinteis-
töarviointilautakunnan asettamiseen ja välittäjäkokeen järjestämiseen. Keskuskauppaka-
marilla on oikeus periä näihin liittyviä laissa säädettyjä maksuja. Keskuskauppakamari siis
käyttää sille säädettyissä tehtävissä julkista valtaa.

Me lakialoitteen allekirjoittaneet emme pidä yhteiskunnallista aktiivisuutta tai edes suo-
raa puoluepoliittisuutta itsessään huonona asiana. Se sopii kuitenkin hyvin huonosti yh-
teen julkisten tehtävien ja julkisen vallan käytön kanssa. Suomessa on vahvat perinteet
puolueettomuudesta ja riippumattomuudesta julkisten tehtävien hoitamisessa, ja julkisten
tehtävien hoitamisen pitäisi olla täysin puolueetonta — sen myös pitäisi näyttää puolueet-
tomalta.

Arvoisa puhemies! Puolueettomuus ja riippumattomuus eivät valitettavasti nykyisin to-
teudu Keskuskauppakamarin kohdalla. Se on kestänyt tilanteessa, jossa monien suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2025 vp

malaisten on pakko maksaa Keskuskauppakamarille laissa säädettyjä maksuja voidakseen hoitaa ammattiaan. Ei ole hyväksyttävää, että tällaista rahaa kierrätetään vaalirahaksi ehdokkaille eri vaaleissa. Siksi lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi uusi kauppakamarilaki, jossa Keskuskauppakamarin nykyiset julkisoikeudelliset tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi eri viranomaisille. Tarkoituksena on, että Keskuskauppakamarille tällä hetkellä kuuluvat julkiset tehtävät siirtyisivät työ- ja elinkeinoministeriölle, Uudenmaan ely-keskukselle sekä Itä-Suomen aluehallintovirastolle. Ehdotettu uusi kauppakamarilaki sääntelisi edelleen alueellisia kauppakamareita ja niille osoitettuja lakisääteisiä tehtäviä ulkomaankaupan asiakirjojen vahvistamisessa. Keskuskauppakamari sen sijaan olisi jatkossa luonteeltaan puhtaasti yksityisoikeudellinen alueellisten kauppakamarien yhdistys.

Ehdotettu muutos selkeyttäisi Keskuskauppakamarin nykyistä, jokseenkin erikoista asemaa. Keskuskauppakamarin roolin selkeyttäminen ja sille kuuluvien julkisten tehtävien siirtäminen viranomaisille palvelisi yhteisön luottamusta ja julkisen toiminnan puolueettomuutta. Ylipäänsä tämänkaltaisten julkisten tehtävien keskittäminen viranomaisille on perusteltu kehityssuunta, joka vahvistaisi myös toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaisi virkavastuun kohdentumista.

Arvoisa puhemies! Me aloitteen allekirjoittaneet arvostamme edelleen suuresti alueellisten kauppakamarien työtä ja niiden kykyä toimia riippumattomina ja puolueettomina koko Suomen hyväksi. Siksi lakialoitteen tarkoitus on myös suojella luottamusta niihin ja niiden julkikuvaan. Ehdotetussa uudessa kauppakamarilaissa alueelliset kauppakamarit eivät olisi enää lakisääteisesti sidottuja Keskuskauppakamariin vaan voisivat itse päättää, ylläpitävätkö ne Keskuskauppakamaria edelleen yhteistyöelimenään ja kuuluvatko siihen. Näitä muutoksia ei ehdoteta kevyesti, mutta me allekirjoittaneet katsomme, että julkisen vallankäytön puolueettomuuden suojeleminen sitä meiltä edellyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

19.44 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tässä edellä edustaja Malm kertoi, tämä on kyllä surullinen esimerkki siitä, kun puurot ja vellit menevät pahasti sekaisin eikä se oma työrooli enää oikein pysykään selvillä. Kun puhumme nimenomaan elimestä, jonka pitäisi olla puolueeton ja joka johtajansa puheenvuoroin on kyllä ihan kaikkea muuta kuin puolueeton, niin sen vuoksihan me tänään tätä lakialoitetta olemme täällä käsittelemässä.

Niin kuin tässä edellä kuultiin, Keskuskauppakamarista ja alueellisista kauppakamareista säädetään kauppakamarilaissa, ja Keskuskauppakamarin pääasialliset tehtävät liittyvät nimenomaan toimimiseen alueellisten kauppakamarien yhteiselimenä ja alueellisten kauppakamarien tukemiseen niille kuuluvien tehtävien hoitamisessa, ja lain mukaan Keskuskauppakamarin tarkoitus on kehittää koko maassa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja myöntää esimerkiksi ansiomerkkejä.

Jos on niin, että ay-liikettä on kritisoitu vaalirahan jakamisesta, niin eipä ole paljon puheita kuulunut siitä, kun Keskuskauppakamari kuitenkin on jakanut vaalirahoitusta EK:n perustaman Pro Markkinatalous ry:n kautta. On tietysti niin, että muodollisesti lakia ei rikota, koska Keskuskauppakamari ei itse tee niitä päätöksiä, mutta kyllä se on niin, että Keskuskauppakamari saa tuloja lakisääteisistä maksuista — siis lakisääteisistä maksuista — joita monet suomalaiset joutuvat maksamaan voidakseen harjoittaa ammattiaan, ja ei tällaisen rahan kiertäminen vaalirahoitukseksi kyllä ole sen lain hengen mukaista, eikä se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2025 vp

ole muutenkaan sen hengen mukaista, mitä keskustelua vaikka vaalirahoituksesta tässä maassa on viime aikoina käyty.

Kyllä meille demareillekin se Suomen kasvu on kaikkein tärkeintä, ja kyllä siinä elinkeinoelämän järjestöillä on oma keskeinen roolinsa. Niin kuin tässä edellä edustaja Malm sanoi, alueelliset kamarit tekevät tärkeää työtä ja toimivat tasapuolisesti ja puolueettomasti, mutta näyttää siltä, että aiemmin arvostetusta organisaatiosta on tullut häikäilemättömän puoluepoliittinen toimija ja nimenomaan jonkinlainen ajatuspaja tai yhden puolueen lobbausorganisaatio, eikä voi olla niin, että tällainen toiminta voi jatkua. Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja tuntuu toimivan kuin koulukiusaaja tai somekiusaaja, ja ei ole kyllä merkittävän, puolueettoman organisaation johtajan tehtävä toimia niin kuin nyt on tapahtunut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.47 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Malmin lakialoite on kyllä enemmän kuin paikallaan. Keskuskauppakamarin toiminnasta ja tarkoituksista lukee verkkosivuilla seuraavaa: ”Keskuskauppakamari kehittää koko maassa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä hoitaa sille säädettyjä ja määrättyjä julkisia tehtäviä. Olemme koostaneet ratkaisuja Suomen uudistamiseksi kilpailukykyiseksi ja hyvinvoivaksi yhteiskunnaksi, joka toimii vastuullisesti ja kasvaa kestävästi.”

Arvoisa rouva puhemies! Keskuskauppakamarin teksti siis kuvastaa sitä, että he toimivat vastuullisesti, ja kuinkas toimii sitten Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja, joka kirjoittaa sosiaalisen median alustassa seuraavaa: ”Tänäänkin on hyvä päivä erota SAK:n liiton jäsenyydestä ja liittyä YTK:n jäseneksi. Lakiuudistus tuo pian YTK:lle myös luvan välittää työnhakijoita. Suosittelen jatkossa kaikille yrityksille hakemaan työntekijöitä YTK:n jäsenistä tämän palvelun kautta.”

Arvoisa rouva puhemies! Onhan tämä erikoista toimintaa kyseisen Keskuskauppakamarin toimitusjohtajan sosiaalisessa mediassa. Eihän näin voi toimia eikä saa toimia tämmöisessä vastuullisessa instanssissa, niin kuin Keskuskauppakamari on, ja siten edustaja Malmin aloite on kyllä todella paikallaan ja perusteltu. Toki tietysti eihän kummallista ole tämä Keskuskauppakamarin johtavan henkilön kirjoittelu siitä, että suositellaan työntekijöitä eroamaan ammattiliitosta. Onhan tässä salissakin kuultu kokoomuksen puolelta puheenvuoroja, joissa on kehoitettu samaa — elikkä siis sitä, että erotkaa liitosta. Olemme myös nähneet vasta viime viikolla kokoomuksen mainoksen, jossa he ilakoivat sitä, että jää enemmän rahaa käteen sille palkansaajalle, joka ei ole liiton jäsen. Toki pääministeri hienosti kyllä pahoitteli tätä mautonta mainosta, mutta kokoomuksen puheet tässä salissa ja Keskuskauppakamarin johtajan käyttäytyminen sosiaalisessa mediassa näyttävät olevan kyllä aika yksi yhteen, valitettavasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.49 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä Keskuskauppakamariin liittyvä lakialoite on erittäin hyvä muistutus siitä, että kaikilta järjestöiltä kuitenkin vaaditaan tiettyä linjausta siitä, mitkä ovat oikeasti niitten tehtäviä ja mitkä liittyvät sitten muuhun toimintaan. Tässäkin yhteydessä kun Keskuskauppakamari käyttää kuitenkin julkista valtaa ja on osa julkisen vallan toimijoita, nämä puurot ja vellit tässä ovat selvästi menneet sekaisin vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2025 vp

me vuosina, ja erityisesti tämä näkyy Keskuskauppakamarin toimitusjohtajan ulostuloissa, jotka ovat käytännössä yhden puolueen tviittejä tai muita huomioita ja toisten arvosteluja. Siinä mielessä tämä lakiesitys selkiyttää tätä tilannetta ja antaa sitten Keskuskauppakamarille mahdollisuuden toimia sellaisella alueella, mutta silloin heidän ei pitäisi tehdä mitään julkista tehtävää, joita heillä tällä hetkellä lain mukaan on. Elinkeinotoiminnan edistäminen ja siihen liittyvä järjestötoiminta on ihan hyvää ja kannatettavaa, ja jokaisella pitää olla mahdollisuus sellaiseen osallistua.

Sitä, että sitten toimitusjohtaja Romakkaniemen tviiteillä arvioidaan muita järjestöjä, muun muassa SAK:ta, hyvin kuvaa se, kun hän kehottaa eroamaan järjestöstä. Meillä kuitenkin Suomessa lähtökohtaisesti on ollut se tilanne, että on sopimisen kautta yritetty asioita hoitaa, ja tässä kun Pohjoismaista aika paljon puhutaan, niin Ruotsissa he ovat nostaneet omaksi vahvuudekseen sen, että keskinäisesti sovitaan työpaikoilla asioita ja kunnioitetaan osapuolia, vaikka ollaankin eri mieltä, ja tehdään kuitenkin yhdessä sopien. Täällä yritetään nytten systemaattisesti viedä Keskuskauppakamarin toimitusjohtajan ja sieltä tulevien viestien perusteella järjestäytymistä ja tämmöistä sopimisen kulttuuria alemmas, mutta tämä ehkä sopiikin myöskin hallituksen linjaan, koska tässä muun muassa ay-jäsenmaksujen verovähennysoikeudella viestitään aivan samaa linjaa: yritetään viedä tätä tilannetta niin, että palattaisiin tämmöiseen yksilösopimiseen, ja sillä tavalla viedään Suomen työelämää hyvin eriarvoiseen suuntaan. Siinäkin mielessä tämä on semmoinen lakiesitys, joka muistuttaa myös Keskuskauppakamaria olemassaolosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.52 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kuultu erinomaisen hyviä ja perusteltuja puheenvuoroja tästä mainiosta lakialoitteesta. Halusin oman puheenvuoronikin käyttää ja aloitan sen lyhyellä siteerauksella. Jokainen ymmärtää tämän asian yhteyden, vaikka tässä puhutaan käytännössä eri järjestöstä: ”Tammikuun kihlaus on Suomen Työntantajain Keskusliiton 23. tammikuuta 1940 antama julistus, jossa se tunnusti ammattiliitot ja keskusjärjestö SAK:n neuvotteluosapuoliksi työmarkkinoita koskevissa kysymyksissä. Osapuolet sopivat, että vastedes pyritään löytämään yhteisymmärrys neuvotteluteitse. Julkilausuma luettiin Yleisradion iltauutisissa 23. tammikuuta 1940 ja julkaistiin seuraavana päivänä sanomalehdissä.”

Luin tämän sen takia, koska viime aikoina jälleen, voidaan sanoa, kansainvälisesti tiettyllä tavalla vaaran vuodet ovat käsillä. Me olemme täällä salissa todistaneet ammattiyhdistysliikettä vastaan suunnattuja voimakkaita arvosteluja ja hyökkäyksiä, ja nyt tässä yhteydessä puhumme tästä Keskuskauppakamarista ja erityisesti sen toimitusjohtajan toiminnasta siellä.

Haluan tässä yhteydessä selvyden vuoksi sanoa, että arvostan kauppakamaritoimintaa. Kauppakamarit ovat paikallisesti tärkeitä elimiä. Ne tarvitsevat myös yhteisen keskusorganisaation, mutta se, että keskusorganisaatiolla on sitten viranomaistehtäviä, lakisääteisiä tehtäviä, ja kuitenkin sen johdossa oleva ylin henkilö toimii käytännössä politrukkinä hyvin monissa asioissa, ei ole esimerkiksi minulle itselleni mikään uusi asia. Muistan jo vuosien takaa esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen yhteydessä käytyä keskustelua, jossa hän hyvinkin voimakkaasti tviittaili, ja joihinkin asioihin yritin joskus laittaa sitten vastinettakin näissä asioissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2025 vp

Tiedän monia kokoomustaustaisia — siis kokoomuksen eduskuntaryhmän palveluksessa olleita — henkilöitä, jotka toimivat elinkeinoelämän järjestöissä ja tekevät sen erittäin fiksusti, tahdikkaasti. Heidän kanssaan on miellyttävä keskustella, ja he ovat niin kuin oikealla tavalla sisäistäneet sen tehtävän. Ihan konkreettisesti mainitsen tässä vaikka Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKALin taikka Suomen Autotuoijat ry:n, ja lukuisia muita on.

Mutta tässä olemme, niin kuin joku voisi varmaan sanoa, pahastuttaneet mieleemme Keskuskauppakamarin toimitusjohtajan menettelyistä, ja silloin joudumme vakavasti miettimään, tuleeko sitten yhteiskunnassa olla tällaisella organisaatiolla, jota käytetään näin puhtaasti puoluepoliittisiin tarkoituksiin, myös tällaisia viranomaistehtäviä, ja siihen liittyen tämä lakialoite on tehty. Erinomainen lakialoite.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

19.55 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt keskustellaan tästä kauppakamarilaista, niin on hyvä huomata se, että tämä perinteikäs yhdistys on viime vuosina muuttunut kyllä hullunkuriseksi ajatuspajaksi, joka valitettavasti kylvää riitaa ja eripuraa sekä täysin avoimesti ajaa puoluepoliittista agendaa, vaikka sen ei pitäisi olla mihinkään puolueeseen sitoutunut. Ja varsinkin kun sen toimintaa säätelee kauppakamarilaki, on sillä niitä lakisääteisiä tehtäviä tässä yhteiskunnassa, kuten olemme kuulleet.

Miten on siis mahdollista, että tällainen toimija, joka hoitaa julkisia tehtäviä, voi samaan aikaan toimia politiikassa? Tätä on nyt syytä pohtia. Meidän mielestämme tämä ei voi mennä näin. Tässä menevät nyt ne tänään monesti kuullut puurot ja vellit täysin sekaisin. Siksi me päätimme esittää tähän tilanteeseen ratkaisun ja teimme tämän lakialoitteen, jotta voisimme selkiyttää Keskuskauppakamarin asemaa Suomessa, ja esitämme, että kaikki lakisääteiset tehtävät siirretään viranomaisille, kuten ministeriöille. Tämän muutoksen jälkeen sitten Keskuskauppakamarissa voidaan hyvillä mielin keskittyä siihen lobbaamiseen ja yritykset ja kansalaiset voivat luottaa siihen, että heidän lakisääteisiä tehtäviensä hoitavat jatkossa viranomaiset ilman puoluepoliittista sanomaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.